

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1927/2006 ustanawiające Europejski fundusz dostosowania do globalizacji

COM(2008) 867 wersja ostateczna – (COD) 2008/0267

(2009/C 228/20)

Dnia 20 stycznia 2009 r. Rada, działając na podstawie art. 159 ust 3 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

„wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1927/2006 ustanawiające Europejski fundusz dostosowania do globalizacji”

Dnia 13 stycznia 2009 r. Prezydium Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego powierzyło przygotowanie opinii w tej sprawie Komisji Konsultacyjnej ds. Przemian w Przemysle.

Mając na względzie pilny charakter prac, na 452. sesji plenarnej w dniach 24-25 marca 2009 r. (posiedzenie z 24 marca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wyznaczył Luisa Miguela PARIZĘ CASTAÑOSA na sprawozdawcę generalnego oraz stosunkiem głosów 152 do 5 – 12 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Komitet popiera propozycję Komisji Europejskiej tymczasowego rozszerzenia zakresu zastosowania Europejskiego funduszu dostosowania do globalizacji (EFG), by pomóc pracownikom, którzy zostali zwolnieni w wyniku obecnego światowego kryzysu gospodarczego.

1.2 Parlament, Rada i Komisja muszą przyspieszyć negocjacje w celu przyjęcia jak najwcześniej nowego rozporządzenia – tylko i wyłącznie w ramach istniejącego już prawodawstwa.

1.3 Komitet proponuje przeprowadzenie oceny EFG po upływie 12 miesięcy od publikacji rozporządzenia w Dzienniku Urzędowym w celu przeprowadzenia analizy procedur i sposobu zarządzania funduszem oraz rozważenia sytuacji gospodarczej i sytuacji na rynkach pracy. EKES będzie współpracować z Komisją Europejską w przeprowadzeniu tejże oceny.

1.4 Zdaniem Komitetu budżet przeznaczony na potrzeby funduszu (500 mln EUR) jest niewystarczający i dlatego proponuje on jego zwiększenie do 1 mld EUR w późniejszym terminie i w zależności od dalszego rozwoju kryzysu gospodarczego.

1.5 Obecnie od chwili przedstawienia dokumentacji do dokonania płatności przez Komisję mija siedem miesięcy. Ze względu na to, że jest to zbyt długi okres czasu, by pomóc zwalnianym pracownikom, Komitet proponuje, by EFG posiadał własny budżet początkowy.

1.6 Komitet popiera obniżenie do 500 progu zwolnień, pozwalającego skorzystać ze wsparcia funduszu; zgadza się również, aby środki mogły zostać wykorzystane w ciągu 24 miesięcy i by wkład finansowy ze strony UE sięgał 75 %.

1.7 Komitet sądzi, że partnerzy społeczni powinni odgrywać aktywniejszą rolę na wszystkich etapach rozpatrywania wniosków o wsparcie ze strony EFG, zarówno na płaszczyźnie przedsiębiorstwa, jak i na szczeblu regionalnym, krajowym i unijnym.

2. Kontekst

2.1 W marcu 2006 r. Komisja przedstawiła wniosek dotyczący utworzenia Europejskiego funduszu dostosowania do globalizacji⁽¹⁾ w celu zapewnienia jednorazowego i konkretnego wsparcia dla ponownego wejścia na rynek pracy pracowników z obszarów lub sektorów dotkniętych poważnymi zmianami gospodarczymi spowodowanymi przeniesieniem przedsiębiorstw do krajów trzecich, dużym wzrostem importu bądź stopniowym zmniejszaniem się udziału UE w danym sektorze. Komisja przygotowała wniosek dotyczący rozporządzenia, a Rada zwróciła się do Komitetu o sporządzenie opinii.

2.2 W dniu 13 grudnia 2006 r. EKES przyjął opinię CCMI/036⁽²⁾ (sprawozdawca: Joost VAN IERSEL, współsprawozdawca: Enrico GIBELLIERI), w której z zadowoleniem przyjął wniosek Komisji i zaakceptował cele EFG. Sformułował również komentarze i propozycje, mające na celu zapewnienie sprawnego funkcjonowania rozporządzenia⁽³⁾.

2.3 Rozporządzenie (WE) nr 1927/2006⁽⁴⁾ ustanawiające Europejski fundusz dostosowania do globalizacji weszło w życie od 1 stycznia 2007 r. i obowiązywać będzie do roku 2013. Przeznaczone na niego środki sięgają 500 mln EUR rocznie i stanowią uzupełnienie funduszy strukturalnych i Europejskiego Funduszu Społecznego. Zarządzanie EFG leży w gestii DG Komisji Europejskiej ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Równości Szans.

⁽¹⁾ COM(2006) 91 wersja ostateczna – 2006/0033 (COD).

⁽²⁾ Dz.U. C 318 z 23.12.2006, s. 38-41.

⁽³⁾ Parlament Europejski wydał rezolucję 13 grudnia 2006 r. (I PE A6-0385/2006), Dz.U. L 406 z 30.12.2006, s. 1; corrigendum Dz.U. L 048 z 22.2.2008, s. 82. Komitet Regionów został poproszony o wydanie opinii (CdR 137/2006 fin, sprawozdawca: Irene OLDFATHER), Dz.U. C 51 z 6.3.2007.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 406 z 30.12.2006, s. 1. Sprostowanie do rozporządzenia: Dz.U. L 48 z 22.2.2008, s. 82; wersja angielska: Dz.U. L 202 z 31.7.2008, s. 74.

2.4 Wnioski powinny przedkładać państwa członkowskie, a nie przedsiębiorstwa czy pracownicy.

2.5 W lipcu 2008 r. Komisja opracowała komunikat⁽¹⁾, w którym oceniła pierwsze miesiące funkcjonowania EFG⁽²⁾ oraz przeprowadziła analizę perspektyw i propozycji zmian na przyszłość.

2.6 Przeprowadzona przez Komisję ocena jest pozytywna, choć stwierdza się, że wykorzystanie środków było bardziej ograniczone niż przewidywano; Komisja ogłosiła zamiar uproszczenia procedur, rozpowszechniania sprawdzonych rozwiązań oraz nasilenia kampanii informacyjnej poświęconej EFG. Zobowiązała się również przedłożyć propozycje zmian rozporządzenia jeszcze przed opublikowaniem kolejnego sprawozdania rocznego w połowie 2009 r.

2.7 Z drugiej strony, w następstwie międzynarodowego kryzysu finansowego i gospodarczego wielu pracowników jest zwalnianych, a wiele przedsiębiorstw zostaje zamkniętych tymczasowo bądź na stałe.

2.8 W komunikacie w sprawie europejskiego planu naprawy gospodarczej⁽³⁾ Komisja ogłosiła zamiar przekształcenia EFG w skuteczniejszy instrument wczesnej interwencji, który ma być częściowo odpowiedzią Europy na obecny kryzys. W tym celu należy zmienić rozporządzenie, by umożliwić szybsze działania w niektórych sektorach, zwłaszcza współfinansowanie kształcenia i przekwalifikowania osób pozbawionych pracy w wyniku kryzysu gospodarczego.

3. Wniosek dotyczący zmiany rozporządzenia w sprawie EFG

3.1 Celem omawianego wniosku jest umożliwienie Europejskiemu funduszowi dostosowania do globalizacji (EFG) zapewnienia skuteczniejszej pomocy osobom, które utraciły pracę w wyniku globalizacji, czasowe rozszerzenie zakresu jego stosowania na pracowników zwolnionych z powodu światowego kryzysu finansowego i gospodarczego, jak również lepsze dostosowanie działań funduszu do przyświecającego mu celu solidarności. By zrealizować to zadanie, należy zmienić niektóre postanowienia rozporządzenia (WE) nr 1927/2006 ustanawiającego Europejski fundusz dostosowania do globalizacji.

3.2 Przed opracowaniem wniosku Komisja zasięgnęła opinii państw członkowskich i partnerów społecznych oraz zorganizowała 4 września 2008 r. konferencję w Brukseli.

3.3 Zmiana rozporządzenia powinna służyć zapewnieniu, iż fundusz będzie w stanie zrealizować cel solidarności z pracownikami zwolnionymi w wyniku poważnych zmian wywołanych globalizacją, jak i uwzględnieniu tymczasowego przepisu umożliwiającego pomoc osobom, które straciły pracę w wyniku światowego kryzysu finansowego i gospodarczego.

3.4 Komisja proponuje również szereg zmian do rozporządzenia w celu uelastycznienia i uproszczenia procedur i wymogów przy składaniu wniosków oraz poszerzenia zakresu obowiązywania EFG.

4. Uwagi ogólne

4.1 W ciągu ostatnich miesięcy tysiące pracowników europejskich zostało zwolnionych z powodu międzynarodowego kryzysu gospodarczego i finansowego. Komitet jest zdania, że obok polityki gospodarczej i monetarnej prowadzonej w ramach europejskiego planu naprawy gospodarczej⁽⁴⁾ UE powinna wspierać również konkretne strategie wsparcia dla zwalnianych pracowników.

4.2 W czasie kryzysu i niepewności obywatele europejscy powinni otrzymać jasne przesłanie ze strony Unii, iż jest ona w stanie pomóc osobom, które zostały bez pracy.

4.3 Dlatego też Komitet popiera propozycję Komisji Europejskiej tymczasowego rozszerzenia zakresu zastosowania EFG, by pomóc pracownikom, którzy zostali zwolnieni w następstwie obecnego kryzysu gospodarczego na świecie.

4.4 Środki budżetowe przeznaczane corocznie dla EFG, przewidziane w art. 28 porozumienia międzyinstytucjonalnego pomiędzy Parlamentem, Radą a Komisją, wynoszą 500 mln EUR.

4.5 EKES uważa, że w obecnej sytuacji suma ta może okazać się niewystarczająca do realizacji celów i dlatego proponuje jej tymczasowe zwiększenie, w momencie gdy trwa kryzys, likwidowane są miejsca pracy i zwalniani pracownicy. Komitet proponuje, by w 2009 r. fundusz dysponował budżetem w wysokości 1 mld EUR i by przewidziano możliwość jego powiększenia w 2010 r., jeśli wzrośnie liczba wniosków o pomoc.

4.6 Obecnie od chwili przedstawienia dokumentacji do dokonania płatności przez Komisję mija siedem miesięcy. Ze względu na to, że jest to zbyt długi okres czasu, by pomóc zwalnianym pracownikom, Komitet proponuje, by EFG posiadał własny budżet początkowy.

4.7 Komitet popiera propozycję Komisji obniżenia progu zwolnień, wymaganego do złożenia wniosku o interwencję EFG, z 1 000 do 500 pracowników, gdyż liczba ta lepiej odpowiada wielkości przedsiębiorstw europejskich.

4.8 Biorąc pod uwagę skutki globalizacji, Komitet zgadza się z Komisją⁽⁵⁾, że należy nie tylko pamiętać o pracownikach zwolnionych w wyniku zmian strukturalnych, które mają miejsce w handlu międzynarodowym, lecz również uwzględnić inne rodzaje zmian strukturalnych, związane z technologią, produktami, organizacją produkcji oraz z dostępem do surowców i ich ceną.

⁽¹⁾ COM(2008) 421 wersja ostateczna.

⁽²⁾ W roku 2007 wpłynęło 10 wniosków, a w 2008 zgłoszono ich jedynie 5.

⁽³⁾ COM(2008) 800 z 26 listopada 2008 r.

⁽⁴⁾ COM(2008)800.

⁽⁵⁾ Solidarność w obliczu zmian: Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG) w 2007 r. – ocena i perspektywy, COM(2008) 421 wersja ostateczna.

4.9 Mając na uwadze, że okres 12 miesięcy przewidziany w rozporządzeniu często nie wystarcza, by zwolniona osoba znalazła pracę, Komitet popiera przedłużenie okresu finansowania z EFG do 24 miesięcy.

4.10 Komitet popiera propozycję Komisji zwiększenia współczynnika interwencji z 50% do 75%, gdyż w obecnej nadzwyczajnej sytuacji UE powinna wzmocnić solidarność ze zwolnionymi pracownikami i z państwami członkowskimi.

4.11 EKES zgadza się, by w celu obliczenia liczby zwolnień uwzględniono zarówno wypowiedzenie przez pracodawcę zawartej ze zwalnianym pracownikiem umowy o pracę, jak też rzeczywiste rozwiązanie umowy o pracę przed jej wygaśnięciem.

4.12 Komitet interpretuje art. 2 w ten sposób, iż obejmuje on również zwolnienia pracowników w jakimkolwiek przedsiębiorstwie czy regionie UE, będące konsekwencją przeniesienia do innego regionu UE; mimo że wszystkie regiony Unii tworzą jednolity rynek wewnętrzny, presja, jakiej podlegają przedsiębiorstwa zmuszone do konkurencji na rynku światowym, często powoduje delokalizację do regionów o mniejszych kosztach produkcji, i to zarówno wewnątrz UE, jak i poza jej terytorium.

4.13 We wcześniejszej opinii⁽¹⁾ EKES zasugerował już, by partnerzy społeczni z różnych obszarów (przedsiębiorstw bądź regionów) zostali w wystarczającym stopniu włączeni w procedury. W art. 5 rozporządzenia stwierdza się, że we wniosku państwa członkowskie poinformują o procedurach konsultacji z partnerami społecznymi. Komitet jest zdania, że udział partnerów społecznych w procedurach – na szczeblu przedsiębiorstwa, regionu i kraju – powinien stanowić niezbędny warunek przyjęcia wniosków.

4.14 EKES zaleca wzmocnienie roli Komisji Europejskiej w zakresie pomocy administracyjnej i technicznej dla państw członkowskich i wspierania ich w przygotowywaniu wniosków, co zapewni większą spójność wniosków na szczeblu europejskim. Komisja powinna również odgrywać aktywną rolę wobec państw członkowskich i partnerów społecznych.

4.15 EFG powinien uzupełniać fundusze strukturalne, zwłaszcza Europejski Fundusz Społeczny; stąd też należy unikać dublowania zadań. Zdaniem Komitetu, władze regionalne, partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego mogą współpracować poprzez procedury udziału w EFS na rzecz zapewnienia prawidłowego wykorzystania obydwu instrumentów.

4.16 Komitet proponuje **przeprowadzenie oceny** EFG po upływie 12 miesięcy od publikacji nowego rozporządzenia w Dzienniku Urzędowym w celu przeanalizowania procedur zawartych w rozporządzeniu i sposobu zarządzania Funduszem oraz rozważenia sytuacji gospodarczej i sytuacji na rynkach pracy. W analizie tej należałoby uwzględnić następujące kwestie:

4.16.1 Jeśli kryzys gospodarczy i tendencja do likwidacji miejsc pracy utrzymają się, okres zastosowania EFG powinien zostać przedłużony poza 2011 r.

4.16.2 W zależności od ilości złożonych wniosków i dalszego rozwoju kryzysu, należy rozważyć ewentualność przeznaczenia dodatkowych środków budżetowych wykraczających poza 1 mld EUR.

4.16.3 Należy ocenić zasadność zmniejszenia przyjętego obecnie progu zwolnień (500 zwolnionych pracowników, by móc skorzystać ze wsparcia funduszu), mając na uwadze problemy mniejszych przedsiębiorstw w niektórych sektorach i regionach.

4.16.4 Podobnie, w zależności od analizy rozpatrzonych wniosków, trzeba ocenić wysokość współczynnika interwencji, sięgającego 75% wg zmiany w rozporządzeniu, jak również 24-miesięczny okres interwencji.

5. Uwagi szczegółowe dotyczące artykułów rozporządzenia

5.1 Art. 1 ust. 1: mając na uwadze skutki globalizacji, EKES sugeruje, by rozporządzenie objęło pracowników zwolnionych nie tylko w następstwie zmian zachodzących w handlu międzynarodowym, lecz również innych zmian strukturalnych, związanych z technologią, produktami, organizacją produkcji oraz z dostępem do surowców (zob. punkt 4.7 i 4.11).

5.2 Art. 2 (kryteria interwencji): Komitet popiera zmniejszenie do 500 progu zwolnień, pozwalającego skorzystać ze wsparcia EFG, lecz przy kolejnej ocenie należałoby rozważyć dalsze obniżenie tej liczby w zależności od sektora bądź regionu (zob. punkt 4.6).

5.3 Art. 2 (obliczanie liczby zwolnień): Komitet popiera propozycję Komisji (zob. punkt 4.10).

5.4 Art. 5 ust. 2 lit. a): Komitet zgadza się z propozycją Komisji i sugeruje dodanie zmiany wprowadzonej w punkcie 1 ust. 1. Ponadto proponuje nadać nowe brzmienie lit. f): „Ponieważ udział partnerów społecznych jest niezbędny dla efektywnego wykorzystania funduszu, wnioski muszą zawierać informacje o procedurach konsultacji i udziału partnerów społecznych” (zob. punkt 4.12).

5.5 Art. 8: Komitet zgadza się ze zmianami wprowadzonymi w ust. 1, 2 i 3, lecz proponuje dodać nowy ustęp 4 w następującym brzmieniu: „Wsparcie techniczne ze strony Komisji powinno mieć proaktywny charakter i prowadzić do zaangażowania państw członkowskich oraz partnerów społecznych na szczeblu europejskim i krajowym w korzystanie z EFG, jego kontrolę i ocenę”.

5.6 Art. 10 ust. 1: Komitet zgadza się, by wielkość wkładu finansowego EFG sięgała 75% szacunkowych kosztów (zob. punkt 4.9).

⁽¹⁾ Dz.U. C 318 z 23.12.2006, s. 38-41.

5.7 Art. 13 ust. 2: Komitet zgadza się, by wkład finansowy mógł być wykorzystany w ciągu 24 miesięcy (zob. punkt 4.8).

5.8 Art. 17: Komitet proponuje zmienić ust. 1 w następujący sposób: „Komisja, we współpracy z państwami członkowskimi i partnerami społecznymi, przeprowadzi ocenę śródkresową efektywności i funkcjonowania funduszu po upływie 12

miesięcy od publikacji niniejszego rozporządzenia w Dzienniku Urzędowym” (zob. punkt 4.1.4).

5.9 Art.20: Komitet proponuje zmienić wniosek Komisji w następujący sposób (nowy punkt 2): „Na podstawie oceny przewidzianej w art. 17 oraz na wniosek Komisji Parlament Europejski i Rada mogą dokonać przeglądu niniejszego rozporządzenia, wraz z tymczasowym odstępstwem przewidzianym w art. 1 ust. 1 a”.

Bruksela, 24 marca 2009 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI
